

випускниць зачерпнули любов до математики. Сьогодні ми їх знаємо як докторів та кандидатів наук, дослідників, інженерів різних галузей.

«Моя робота в школі дала мені можливість навчати дітей мислити, комунікувати, застосовувати набуті знання в нестандартних ситуаціях, усвідомлювати свою роль у цьому непростому світі, а їм допомагала повірити в себе».

«Не знаю, ким би стала, якби не ваші слова: «Марійко, ти зможеш, ти успішно складеш математику при вступі, впевнена в цьому», – і я старалася... Так сталося: успішно навчалася – і зараз учительою», – із вдячністю згадує учениця Віри Дмитрівни Марія Шевчук (Осадець). Більше того – десять випускників і випускниць Учительки навчають математики, троє з них у Калуській гімназії (тепер уже ліцеї) ім. Дмитра Бахматюка, а Михайло Братик – в Києво-Могилянській академії.

Її учні про свою наставницю говорять так:

– Віра Дмитрівна може навчити математики навіть того, хто ніколи не знав цього предмета й не хоче знати.

«Навчити – це, мабуть, не те слово. Віра Дмитрівна відкриває таємниці цариці наук, а точніше, дарує золотий ключик до її лабіринтів», – читаємо у творчо-літописній «Мозаїці педагогічних буднів» – книзі нашої заслуженої вчительки-філологині Ліни Стефанюк. О, Віра Білецька – невтомна пошукачка оригінальних розв’язків олімпіадних задач: не одна педрада-нарада закінчувалася «родзинковим» розв’язанням чергової олімпіадної задачі-головоломки. А ще – неперевершена математична естетка в побуті, і про це душевно-влучно розповідає есе «Геометричні градки». Із Вірою Дмитрівною Білецькою математичні вчительські будні – жива енциклопедія натхненної фаховості.

Євген КОПИЛЕЦЬ
Юлія ЯРОШЕНКО
м. Полтава

СТАНІСЛАВ КОМІСАР – КОРИФЕЙ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОГО РУХУ НА ПОЛТАВЩИНІ

Тези доповіді

Розвиток туристсько-краєзнавчого руху на Полтавщині неможливо уявити без постаті Станіслава Вікторовича Комісара, який майже чотири десятиліття очолював обласний профільний заклад позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку.

Народився Станіслав Комісар 7 травня 1952 року в с. Вири Білопільського району Сумської області. Вищу освіту здобув у 1970–1975 рр. у Харківському державному університеті імені О.М. Горького на географічному відділенні геолого-географічного факультету (спеціальність «Географ. Викладач географії»). Потім працював учителем географії Глобинської середньої школи № 5 (1975–1976, 1977–1978 рр.), організатором позакласної роботи Глобинської середньої школи № 5 (1976–1977 рр.), учителем географії середньої школи № 30 м. Полтави (1978–1981 рр.), методистом (1981 р.), завідувачем організаційно-масового відділу Полтавської обласної станції юних туристів (1981–1982 рр.). Із 6 грудня 1982 року – директор Полтавської обласної станції юних туристів (у подальшому – Полтавський обласний центр туризму й краєзнавства учнівської молоді, Комунальний заклад «Полтавський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму й краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради»). Очолював заклад до 15 лютого 2021 року.

За час роботи вчителем географії, організатором позакласної роботи Глобинської середньої школи № 5 С.В. Комісар забезпечив результативну підготовку шкільної туристської

команди, вивів її у призери (1976, 1978 рр.) та переможці (1977 р.) обласних зльотів юних туристів. Ця ж команда під його керівництвом у 1977 р. посіла III місце на Республіканському зльоті юних туристів у с. Уклін Свалявського району Закарпатської області. У СШ № 30 м. Полтави С.В. Комісар також очолив туристську команду, що на обласних зльотах представляла Київський район м. Полтави та посідала призові місця.

Перейшовши на роботу до облСЮТур, С.В. Комісар досягнув значного зростання рівня підготовки звітності про походи. Як наслідок, уже в 1982 році звіти від Полтавської області отримали високу оцінку на республіканському та всесоюзному етапах заочного конкурсу на кращий туристський похід.

Керуючи закладом, зарекомендував себе умілим організатором, згуртував творчий колектив та забезпечив створення належних умов для позашкільної туристсько-краєзнавчої освіти. Система організації туристсько-краєзнавчої роботи в області, впроваджена під керівництвом С.В. Комісара, вивела Полтавщину в число провідних осередків туризму й краєзнавства учнівської молоді в Україні. Оптимальні підходи до організації туристсько-краєзнавчої діяльності поширювалися під час проведення всеукраїнських семінарів, змагань, зльотів. Крім цього, центр туризму й краєзнавства учнівської молоді був базовим для проведення методичної роботи з працівниками закладів позашкільної освіти області, практики студентів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та слухачів курсів Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського.

Багаторічний досвід методичної та управлінської діяльності С.В. Комісар поєднував із постійним пошуком інноваційних підходів, сприяв впровадженню в закладі нових напрямів, форм та методів роботи. Свого часу саме в Полтавському обласному центрі туризму й краєзнавства учнівської молоді вперше в Україні було започатковано обласну туристську Спартакіаду, краєзнавчу експедицію «Історія міст і сіл Полтавщини», яка згодом переросла у Всеукраїнську історико-географічну експедицію «Історія міст і сіл України». За ініціативи С.В. Комісара проведено обласний конкурс на кращу презентацію краєзнавчої роботи «Полтавський дивосвіт» (2012 р.), що досі не має аналогів в Україні. Нові суспільно-політичні реалії ознаменувалися відкриттям у закладі гуртків «Юні десантники» (2012 р.), «Юні скаути» (2015 р.), різнобічною допомогою війнам АТО у партнерстві з ГО «Батальйон небайдужих».

С.В. Комісар був активним учасником науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів-практикумів із проблем позашкільної освіти, туристсько-краєзнавчої роботи, національно-патріотичного виховання. Є автором низки методичних публікацій із питань організації туристсько-краєзнавчої діяльності та національно-патріотичного виховання учнівської молоді. Входить до координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при обласній державній адміністрації, Всеукраїнської координаційно-методичної ради з питань розвитку дитячо-юнацького туризму, краєзнавства й екскурсій.

За вагомі професійні досягнення Станіслав Вікторович Комісар має нагороди та відзнаки: нагрудні знаки «Відмінник народної освіти» (1989 р.), «Почесний працівник туризму України» (2004 р.), «Софія Русова» (2010 р.), Почесні грамоти Міністерства освіти і науки України (1999, 2003 рр.), лавреат Премії Верховної Ради України (2012 р.). У 2016 році йому присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

Вийшовши на заслужений відпочинок, С.В. Комісар не пориває зв'язків із закладом, цікавиться станом справ у царині дитячо-юнацького туризму й краєзнавства, консулює колишніх колег. Його матеріали стали в пригоді під час підготовки М.Ю. Косилом та Н.В. Савченко видання «Історія розвитку дитячо-юнацького туризму й краєзнавства України у хронології. 1930–2020 рр.», що вийшло друком 2022 року.